

Raadsprogramma 2018 – 2022
Gemeenteraad van Utrechtse Heuvelrug
8 mei 2018

GEMEENTE
UTRECHTSE HEUVELRUG

Inleiding

Als gemeenteraad van Utrechtse Heuvelrug hebben wij een raadsprogramma voor de komende 4 jaar tot stand gebracht. In dit programma hebben wij onze speerpunten voor de komende 4 jaar beschreven, waarop de fracties hun consent hebben gegeven¹. Daarbij hebben wij de focus gelegd op zaken die wij anders willen gaan doen, willen intensiveren of juist afbouwen. U treft in dit programma dan ook geen volledige beschrijving aan van alle gemeentelijke beleidsvelden en taken. Zaken die wij ongewijzigd voortzetten, of waar wij überhaupt geen of minimale beleidsvrijheid in hebben, worden niet of slechts summier aangehaald in dit programma. Dat doet uiteraard niets af aan het belang van deze taken, die vaak juist de basis vormen van onze gemeentelijke dienstverlening.

Het programma is tot stand gekomen in een serie intensieve openbare gesprekken die wij als gemeenteraad met elkaar gevoerd hebben. Dit raadsprogramma formuleert de kaders voor het te vormen college. De focus voor de gemeente ligt de komende vier jaar op:

- Gezonde financiën
- Duurzaamheid
- Zorg voor iedereen
- Wonen
- En dat samen met de inwoners vorm te geven.

¹ Met uitzondering van het voorbehoud van de BVH, die opgenomen had willen zien dat klimaatneutrale energie-opwekking ook buiten de eigen gemeentegrenzen mag worden gerealiseerd.

Rol van de samenleving bij het bestuur

De kennis en expertise van onze inwoners en organisaties is cruciaal om te komen tot goede, gedragen oplossingen voor vraagstukken. De afgelopen jaren hebben we resultaat geboekt in betere samenwerking tussen raad, college, organisatie en inwoners/partners. Via de bestuurs- en managementfilosofie (BMF) werken we continu aan een betere taak- en rolverdeling. We zetten vooral in op tijdige en heldere communicatie van de gemeenteraad, het college en de organisatie bij de voorbereiding, besluitvorming en uitvoering van beleid.

De komende jaren gaat het ons vooral om het nog beter benutten van de kracht van inwoners. Of het nu gaat om het ontwikkelen van ruimtelijke plannen, het vormgeven van ons sociaal beleid, of de kwaliteit van de openbare ruimte. Daartoe gaan wij het volgende doen:

1. Een goed bestuur betekent ook goede participatie. Onze participatie-aanpak, zoals beschreven in 'Sluit je aan?#verbinden#doen!', gaan wij consequent toepassen in onze besluitvorming en dienstverlening. Als aandachtspunten geven wij nu alvast mee voor de participatietrajecten:
 - Vooraf moet voor deelnemers helder zijn hoe input wordt verwerkt en hoe groot de mate van invloed is,
 - Deelnemers krijgen heldere terugkoppeling over vervolgstappen en besluiten.
 - Inwoners krijgen tijdens participatieprocessen de kans om de belangen van anderen te leren kennen en te begrijpen.
2. Ook het dorpsgericht werken ontwikkelen we verder conform de visie uit juni 2017. Begin 2020 evalueren wij gecombineerd de participatie-aanpak en dorpsgericht werken samen met de inwoners en scherpen waar nodig aan. We kiezen op dat moment of we verder vernieuwen.
3. Wij voeren uiterlijk in 2019 het 'Right to challenge' in. Dit houdt in dat inwoners, al dan niet als groep, een initiatief bij onze raad kunnen indienen als zij menen dat zaken beter, slimmer, of goedkoper kunnen. Het college doet dit jaar nog een uitgewerkt voorstel aan de raad om dit concreet vorm te geven.
4. Speciale aandacht gaat uit naar inwoners die minder vanzelfsprekend de weg naar het gemeentehuis en onze raad weten te vinden. Ook hen willen wij optimaal betrekken bij onze besluitvorming.

5. Een werkgroep van de raad gaat zich buigen over werkwijze van de raad en presenteert in november 2018 een plan van aanpak en levert in september een tussenrapportage. Doel is om met voorstellen te komen hoe onze werkwijze (nog) beter en efficiënter kan worden. De volgende vraagstukken komen in elk geval aan de orde:

- Verfijnen van het BOB-model (Beeldvorming, Oordeelsvorming, Besluitvorming) zodat er efficiënter kan worden vergaderd en er voor raadsleden meer tijd beschikbaar blijft voor interactie met de samenleving, bijvoorbeeld door toepassing van een 'BOB-light' voor onderwerpen die zich daartoe lenen;
- Verder verbeteren van de kwaliteit van bestuur, o.a. door een goede informatievoorziening bij besluitvorming. Het doel van bijeenkomsten wordt helder beschreven. Het format voor raadsvoorstellen wordt aangescherpt. Er komt meer aandacht voor stukken in begrijpelijke taal en voor afweging van voor- en nadelen. Er moet duidelijkheid zijn omtrent welk instrument er gebruikt gaat/kan worden;
- Aanscherpen van de rolverdeling tussen raad en college bij vraagstukken op het gebied van participatie (bij wie ligt het initiatief om inwoners bij besluitvorming te betrekken?) ;
- Verbeteren van de toepassing van consent-besluitvorming;
- Hoe betrekken we alle inwoners die genoemd zijn bij punt 3 nog beter bij onze werkwijze?;
- Het streven van de raad is om meer op locatie in de dorpen in gesprek te zijn en te vergaderen, en minder in Cultuurhuis.;
- Hoe komen we tot een betere verslaglegging?;
- Verbeteren van de mogelijkheden om extern de (raads) vergaderingen te volgen via beeld en geluid.

Veilig leven in Utrechtse Heuvelrug

Aandacht voor het tegengaan van ondermijning (vermenging van onder- en bovenwereld) vormt een steeds groter wordende uitdaging in onze gemeente. Wij zien dat toenemende bestrijding elders leidt tot verplaatsing van criminele activiteiten (waterbed-effect). Dit maakt dat ook wij extra inspanningen moeten leveren om de gemeente veilig te houden en daarmee ook bij te dragen aan een veiliger Nederland.

Nog in 2018 stellen we een geactualiseerd Integraal Veiligheids Plan vast. Bij de speerpunten nemen we in ieder geval op dat de effectieve aanpak van ondermijning wordt voortgezet. Bij het bestrijden van misdaad betrekken we onze burgers en ondernemers met een positieve grondhouding bij signalering en preventie van misdrijven.

Voor een goed veiligheidsbeleid hebben we nodig dat de huidige capaciteit aan Buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) minimaal op peil blijft. De € 60.000,- die we tot en met 2018 extra hadden begroot, nemen we ook op in de volgende jaren. Vanuit het oogpunt van preventie willen wij dat onze BOA's en de politie (nog) vaker scholen bezoeken om voorlichting te geven. We rekenen op toegespitste handhaving door de eerder beschreven deregulering. Ook zetten we in op uitbreiding van Whatsapp groepen, verbetering van het veiligheidsgevoel, en de sociale controle.

De aanbesteding van de openbare verlichting loopt (raadsbesluit maart 2018). We maken optimaal gebruik van de mogelijkheden om de eerste ervaringen te evalueren en de verdere uitrol aan te passen als daartoe aanleiding is.

Duurzaamheid en energietransitie

Het realiseren van een CO2 neutrale gemeente is één van de grootste en belangrijkste uitdagingen voor de komende jaren voor onze inwoners, ondernemers, de hier gevestigde organisaties en onze gemeentelijke organisatie. Onze ambitie is uitdagend. De komende vier jaar zijn er extra impulsen nodig, zowel financiële als inhoudelijke voor wonen, mobiliteit, ruimtelijke ordening etc.

Een belangrijk dilemma is het vinden van evenwicht tussen onze ambities en de beschikbare financiële middelen. Enerzijds kan nog niet exact worden voorspeld hoe onze financiële positie zich de komende jaren ontwikkelt, anderzijds zijn de investeringen en de kosten die voor de diverse maatregelen noodzakelijk zijn nog niet volledig en voor de volle raadsperiode in beeld. Als de door het Rijk aangekondigde verhoging van het gemeentefonds werkelijkheid wordt dan besteden we de helft van die extra middelen voor intensivering van ons duurzaamheidsbeleid (zie paragraaf gezonde financiën).

Actuele (technologische) ontwikkelingen, inzichten en ‘nieuwe’ Rijksopgaven maken dat de gemeente flexibel moet zijn. We leggen het pad, met name voor de langere termijn, nog niet volledig vast maar bouwen ruimte in om in te spelen op toekomstige ontwikkelingen en opgedane ervaringen. Korte lijnen tussen alle actoren (College B&W, Raad, beleidsambtenaren en bevolking) zijn noodzakelijk. Het snel veranderende energielandschap vereist een sterke regie van de gemeente en een maximale inspanning op het gebied van voorlichting aan publiek, bedrijven en organisaties. We gaan met elkaar het gesprek aan over een experiment met groene leges.

Onze ambities kunnen alleen bereikt worden als iedereen mee kan doen en mee doet. We zorgen ervoor dat ook mensen met een smalle beurs en kleine ondernemers kunnen profiteren van energiebesparing en kunnen overstappen op duurzame energie. We hebben de innovatieve inbreng van inwoners en bedrijven hard nodig.

De transitie van fossiele brandstoffen naar duurzame energie, biedt ondernemingen die voorop lopen bij het vinden en behouden van de balans tussen mens, maatschappij & milieu geweldige kansen. Wij willen deze ondernemers de ruimte bieden hun duurzaamheidsambities waar te maken. Wij willen die kansen ten volle benutten en bieden hiervoor ruimte.

De komende jaren ligt de focus op een aantal speerpunten om maximale impact te generen:

1. Gemeentelijke organisatie energie neutraal maken: De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld: aan het einde van de college periode zijn we volledig CO2 neutraal, kopen we maximaal circulair in en is het eigen wagenpark volledig fossielvrij.
2. Energiebesparing van bestaande woningen en gebouwen: Dit doen we samen met inwoners, vastgoedeigenaren en bedrijven door o.a. bewustwording te vergroten, kennis te delen (bijvoorbeeld via een duurzaamheidsloket), belemmerende (ruimtelijke ordening) maatregelen te verwijderen, het vergunningenproces te versimpelen en (collectieve) initiatieven te faciliteren. We (mede) investeren in energiebesparende maatregelen voor gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed zoals scholen. We geven speciale aandacht aan isoleringsopties voor monumenten.
3. Aardgasloos: het samen met inwoners en vastgoedeigenaren selecteren van enkele proeftuinen/straten om bestaande woningen aardgasloos te maken. Deze ervaringen hebben mede als doel om een energie kansenkaart te maken om zo onze lokale energievisie te ontwikkelen. Ervaringen en uitkomsten van pilots in andere gemeenten nemen we hierbij ook mee. Het combineren van infrastructurele werkzaamheden (riool, wegen renovaties, elektriciteit netwerk, openbare verlichting etc.) moet ervoor zorgen dat overlast wordt beperkt en kosten worden bespaard. We ondersteunen en stimuleren aardgasvrije nieuwbouw en faciliteren geen gasaansluitingen meer bij het bouwrijp maken van woningbouwlocaties.
4. Regionale Energie- en Klimaatstrategie (REKS): we gaan een constructieve rol spelen en mede aan het stuur zitten bij het bepalen van de REKS om zo de regie te houden over onze waardevolle omgeving.
5. Omgevingswet: bij het opstellen van de omgevingsvisie leggen we de verbinding met onze klimaatambitie en de energietransitie. Hierbij betrekken we de agrarische sector zo spoedig mogelijk om te bepalen welke rol die kan en wil spelen bij onze klimaatambitie, de energietransitie en de transitie naar een meer circulaire economie (zie tevens paragraaf Implementatie omgevingswet).

Wonen afstemmen op de behoefte

We willen voor verschillende doelgroepen ruimte en mogelijkheden creëren op de woningmarkt, dit betekent dat we keuzes moeten maken en dat we creatieve en slimme oplossingen moeten creëren. We beginnen met het opstellen en vervolgens vaststellen van de vernieuwde woonvisie. Daarin maken we afspraken over wat we de komende jaren willen realiseren, gebaseerd op prognoses voor de komende 40 jaar. Dat willen we nog dit najaar doen. Wat komt daar in ieder geval in te staan?

1. De uitwerking van de door de raad op 12 maart 2018 aangenomen Motie opdelen sociale huur/koop.
2. De actuele woonbehoefte in de gemeente, niet alleen gemeten naar de vragers in de markt, maar ook naar de behoefte per dorp.
3. Om de variatie in het aanbod te verbeteren willen we niet alleen denken in termen van segmenten, maar ook beter kijken naar verschillende type woningen (denk aan tiny houses, hofjes), vernieuwende woonvormen en verduurzaming. Geschikt voor bijvoorbeeld ouderen, starters, gezinnen, alleenstaanden of combinaties van wonen en zorg.
4. De door de raad 6 juli 2017 aangenomen motie Stimuleer doorstroming (sociale) woningmarkt.

Door breder en inventiever te denken, kunnen we meer mogelijkheden creëren. We denken hierbij aan het benaderen van andere spelers op het veld zoals beleggers.

We willen op sommige plekken meer kunnen verdichten. Het college zal zo snel mogelijk een inventarisatie van potentiële inbreidingslocaties uitvoeren. We denken hierbij ook aan transitie van kantoor- en bedrijfsgebouwen, en het actief verplaatsen van bedrijven uit woonwijken. Verdichting kan ook door het opdelen van kavels mogelijk te maken, meer de hoogte in kunnen bouwen of woningen te splitsen.

In deze raadsperiode zetten we in op maximale benutting van de plancapaciteit binnen de rode contour. We starten deze raadsperiode geen nieuwe plannen voor bouwen buiten de rode contour – m.u.v. de ster van Overberg.

De uitgifte van de bouwenveloppen op gemeentelijk vastgoed wordt waar mogelijk versneld.

Naast het bouwen van nieuwe woningen zetten we in op het bevorderen van doorstroming. We gaan samen met de corporaties onderzoeken hoe we daar invulling aan kunnen geven.

Implementatie omgevingswet

Naar verwachting wordt de nieuwe omgevingswet per 1 januari 2021 van kracht. Qua impact op de organisatie en onze werkwijze is deze verandering vergelijkbaar met de transitie in het sociaal domein. Doel van de omgevingswet is het verminderen en vereenvoudigen van regelgeving in de fysieke leefomgeving, beter faciliteren van lokaal maatwerk, en vanuit vertrouwen ruimte bieden aan initiatieven uit de samenleving.

Een uitgangspunt van de omgevingswet is dat wij een Omgevingsvisie moeten opstellen voor het hele grondgebied, waarin ambities en uitgangspunten worden vastgelegd ten aanzien van het gebruik en de kwaliteit van de fysieke ruimte. Van ons als raad vraagt dit, dat wij de komende tijd investeren in het definiëren van die ambities en uitgangspunten. Daarbij beginnen we niet vanaf nul: in juli 2017 heeft de raad al een ambitiesdocument voor de invoering van de omgevingswet vastgesteld. Bij de verdere invoering van de omgevingswet en bij de uitwerking van onze ambities tot een volwaardige omgevingsvisie, hanteren wij de volgende uitgangspunten:

1. In het proces bieden wij maximale ruimte voor participatie door inwoners en andere (groepen van) belanghebbenden. Bij de totstandkoming van omgevingsvisie en -plannen wordt de participatie op dorpsniveau ingericht.
2. Wij leggen de verbinding tussen de energietransitie en de omgevingsvisie. De omgevingsvisie dient de energietransitie te versterken.
3. Wij spreken vooraf heldere spelregels af over de wijze waarop wij als raad onze kaderstellende rol invullen, mede gelet op de gewenste participatie door inwoners en belanghebbenden.
4. De omgevingswet heeft naar verwachting een flinke impact op de capaciteit en vereiste competenties van het ambtelijk apparaat. Wij werken intensief en proactief samen met andere organisaties die ons bij de invoering van de omgevingswet kunnen helpen. In elk geval zoeken wij aansluiting bij de provincie, die eveneens werkt aan een omgevingsvisie voor het provinciale grondgebied.
5. Wij ondersteunen ten volle de uitgangspunten van de omgevingswet en willen de kansen die de wet biedt maximaal benutten: ruimte bieden voor maatschappelijk initiatief en het verminderen en vereenvoudigen van regelgeving.

Vanzelfsprekend zorg voor iedereen

Als het gaat om zorg, staan we voor toegankelijkheid en bereikbaarheid van zorg en ondersteuning. Iedereen krijgt wat nodig is en kan vanzelfsprekend meedoen. De afgelopen jaren is al veel bereikt en we gaan door op de ingeslagen weg mét een schepje erbovenop. Het sociale domein is voortdurend aan verandering onderhevig en vraagt een dan ook voortdurend gesprek met elkaar en de maatschappelijke partners. Om daar goed op te kunnen sturen stelt de raad heldere kaders, heeft de raad goede sturingsinformatie nodig en durft bij de uitwerking los te laten. Er is vertrouwen in professionals en ruimte voor creativiteit en maatwerk. In ieder geval worden budgetten zoveel mogelijk ontschot.

Specifieke aandacht is er voor de kwaliteit van de geleverde zorg. We leggen deze periode extra accenten op de volgende thema's:

1. **Jeugdhulp:** Kwetsbare jongeren moeten de hulp krijgen die zij nodig hebben. We zoeken naar goede samenwerking van de sociale dorpssteams met scholen, huisartsen en jeugdhulpaanbieders. Denk hierbij aan preventief inzetten op ondersteuning van kinderen bij echtscheidingen, verzuim (voortzetten pilots), armoede, jonge mantelzorgers en aandacht voor 16-23-jarigen voor een goede aansluiting van de jeugdzorg op de WMO. Inzet van buurtgezinnen, het familiegroepsplan en ondersteuning en werving van pleegzorgouders is daarbij essentieel. Dat wordt een extra grote opgave omdat de uitgaven voor de jeugdhulp omlaag moeten worden gebracht. Jeugdfonds sport & cultuur wordt beter bekend gemaakt waardoor er beter gebruik van wordt gemaakt.
2. **Wmo:** We willen goede voorwaarden scheppen om de nieuwe verantwoordelijkheden voor beschermd wonen en personen met verward gedrag het hoofd te kunnen bieden. We werken toe naar een rechtstreeks 24-uursnummer voor de directe omgeving. We gaan het beleid van de Huishoudelijke Hulp evalueren en daar waar nodig bijstellen. We vragen aandacht voor de stapeling van zorgkosten die kan ontstaan en maatwerkoplossingen op dit gebied. We volgen nadrukkelijk de landelijke discussie hierover. We onderzoeken of we via regionale samenwerking met hergebruik van (een deel van de) hulpmiddelen kosten en ergernis kunnen besparen (bijvoorbeeld behoud van rolstoel bij verhuizing buiten de gemeente).
3. **Werk en inkomen:** Ook bij werk geldt: iedereen doet mee want iedereen heeft talenten. Het (weer) aan het werk helpen van mensen die van onze vangnetten gebruik maken, blijft het belangrijkste uitgangspunt. Andere belangrijke aandachtspunten zijn armoedebestrijding en snelle hulpverlening bij schulden. We leren van landelijke pilots, over hoe gemeenten omgaan met kwijtschelding van schulden. Verder zetten we in op laaggeletterdheid, werk

voor nieuwkomers, en op verdere deregulering zodat het eenvoudiger wordt om iemand met een arbeidsbeperking in dienst te nemen. We doen onderzoek naar de effectiviteit van het minimabeleid.

4. **Welzijn:** De basis voor vernieuwing ligt in het versterken van het welzijn in de dorpen. Belangrijke pijlers zijn goede ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers. Een voorbeeld is het verstrekken van een gratis Verklaring Omtrent Gedrag voor vrijwilligers. Waardering en steun voor mantelzorgers staat hoog op de agenda. We geven uitvoering aan het actieplan 'Waardig Ouder Worden'. Eenzaamheid komt veel voor. We willen ons hard maken voor het bestrijden en voorkomen ervan. We stimuleren ontmoeting en versterken bestaande structuren, zoals het seniorenplatform, verenigingen en de bibliotheken. We willen in dat licht nog eens goed kijken of de huidige dorpsbudgetten bijdragen aan een sterkere samenleving. Ook zoeken we met de dorpsteams naar mogelijkheden om te werken met dorpsplannen of buurtplannen, om zo de formele en informele zorg dichterbij elkaar te brengen.
5. Ieder heeft recht op **gelijke kansen**. In Nederland is iedereen gelijkwaardig en heb je de vrijheid om te houden van wie je wilt en om zichtbaar jezelf te kunnen zijn. Waar die vrijheid wordt beknot, er gediscrimineerd wordt of zelfs mensen niet veilig zijn, moet de overheid optreden. De gemeente ziet hier actief op toe, met speciale aandacht voor LHBTI'ers.
6. We ondersteunen **Bartimeus** met wat zij belangrijk vinden.
7. **Toegankelijke zorg en ondersteuning** moet makkelijk te vinden zijn. Daarom moet over de gehele linie de informatievoorziening en fysieke bereikbaarheid beter.

Goed onderwijs voor iedereen

Onze gemeente blijft investeren in duurzame, frisse scholen. In 2019 komen we samen met betrokken onderwijsinstellingen, (maatschappelijke) organisaties en inwoners tot een lokale educatieve agenda. Voor en met deze agenda bevorderen we de samenwerking tussen alle kindpartners.

Overige uitgangspunten zijn:

1. We actualiseren ons peuterspeelzaal-beleid voor 2 tot 4 jarigen op basis van landelijke ontwikkelingen.
2. We koppelen onderwijs aan sport, cultuur en welzijn.
3. Vanuit onze lokale voedselagenda en duurzaamheidsthema's stimuleren we onze scholen om met voedselthema's aan de slag te gaan. Bijvoorbeeld; boerderij excursies en de gezonde schoolkantine.
4. We zetten in op het terugdringen van laaggeletterdheid. Hiervoor gaan we op regionaal niveau met buurgemeenten en onderwijsinstellingen, bibliotheken en de arbeidsmarkt in gesprek.
5. Voor elk kind wonend in onze gemeente is er passend onderwijs.
6. Wij willen meer beroepsonderwijs in onze gemeente. Succesvolle voorbeelden hiervan zijn het IVA, vakcollege Maarsbergen en TMO. Wij gaan ons onderwijsbeleid toespitsen op goed én bereikbaar beroepsonderwijs voor leerlingen uit onze gemeente. Hiervoor gaan we met buurgemeenten en regionale onderwijsinstellingen in gesprek.

Duurzame economische ontwikkeling

We betrekken de ondernemers en andere belanghebbenden in onze gemeente bij de vormgeving en uitvoering van ons economisch beleid. Wij bieden dan ook ruimte aan ondernemerschap, en zetten daarbij met name in op een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor kennisinstellingen, innovatieve bedrijven, (zakelijk) toerisme (incl. horeca en detailhandel), circulaire economie en voedsel-ondernemers. Daarbij verliezen we de bestaande sectoren niet uit het oog.

Voedselagenda

We gaan in samenspraak met de agrarische sector, natuurorganisaties, consumenten, de toeristische sector, dorpsnetwerken, zorginstellingen, scholen, sport en de provincie een brede, lokale voedselagenda opstellen en uitvoeren. Dit zal er onder andere toe leiden dat we de positie van de agrariërs in het buitengebied wordt geborgd. Enerzijds produceren agrarische bedrijven (gezond) voedsel, bieden zij werkgelegenheid en houden zij ons karakteristieke landschap in stand. Anderzijds veroorzaken deze bedrijven druk op de (be)leefbaarheid van het buitengebied, de biodiversiteit, de bodemkwaliteit en het klimaat. Dit vraagt om duidelijke uitgangspunten.

Naast de voedselagenda, zijn onze speerpunten voor de komende jaren:

1. Voortzetten van ons beleid zoals beschreven in de Nota Economische Ontwikkeling.
2. De Retailparagrafen zijn nog niet volledig financieel gedekt. Hiervoor willen wij zo snel mogelijk de dekking rond krijgen, bij voorkeur binnen de bestaande begroting. Wij verwachten van een nieuw college hiertoe voorstellen bij de begroting 2019.
3. Gezien de ligging van onze gemeente in het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug willen wij nader definiëren wat voor soort toeristische gemeente we willen zijn, rekening houdend met een gezonde balans tussen toerisme, natuur en leefgenot van onze inwoners. Wij vinden het Nationaal Park een belangrijke partner en geven ruimte aan initiatieven, zoals een boomtoppenpad en een bezoekerscentrum.
4. Wij zetten in op vereenvoudiging en vermindering van regels om meer ruimte te bieden aan ondernemers, in ieder geval niet ten koste van duurzaamheid en de sociale samenleving.
5. Het aantal uren dat winkels op zondag en Goede Vrijdag open mogen wordt niet verder uitgebreid. De zondagsopenstelling wordt ook niet uitgebreid naar 1ste Kerstdag, 1ste Paasdag en 1ste Pinksterdag. Voor andere feestdagen is een eventuele openstelling als op zondag bespreekbaar na een zorgvuldige besluitvorming.

6. De dienstverlening vanuit de gemeente aan ondernemers willen wij verder verbeteren. De organisatie reageert adequaat op signalen van ondernemers en spant zich in om de ambitie, te behoren tot de meeste ondernemersvriendelijke gemeenten, waar te maken. Met specifieke aandacht voor de integrale afstemming tussen de afdeling Economische Zaken en afdeling Ruimte richting de ondernemers.

Verkeer, vervoer en mobiliteit

In 2010 heeft de raad het Gemeentelijke Verkeers- en Vervoers-Plan (GVVP) vastgesteld en op 16 maart 2017 een nieuw uitvoeringsplan GVVP 2017-2021. De eerste projecten zijn nu in uitvoering. In 2019 evalueren we het GVVP en het uitvoeringsplan. Daarbij willen we vooral de prioritering van projecten opnieuw tegen het licht houden, en onderzoeken hoe het verkeers- en vervoerbeleid groener kan.

Als projecten niet gerealiseerd worden, geeft dat ruimte voor andere wensen. Er komt meer aandacht voor het fietsnetwerk in de gemeente. Wij realiseren ons daarbij dat wij anderen nodig hebben voor de oplossing van grote verkeersproblemen in onze gemeente.

Dit zijn onze speerpunten voor de komende periode:

1. Ten aanzien van het openbaar vervoer:
 - Willen we het openbaar vervoer in de gehele gemeente verder verbeteren, in het bijzonder in de richting van en naar Woudenberg;
 - Maken we ons hard voor tenminste 2 intercitystops per uur op station Driebergen-Zeist.

2. Verder willen we:
 - Doorgaand vrachtverkeer weren uit de dorpskernen;
 - Bevoorrading van winkels laten verrichten met minder verkeersoverlast;
 - Sluipverkeer in het buitengebied terugdringen.

3. Ten aanzien van de provinciale wegen:
 - Gaan wij in overleg met Wijk bij Duurstede en de provincie over het ontlasten van de kruispunten in Doorn en Leersum. Een nieuwe weg door het Langbroekerwetering gebied is geen optie;
 - Onderzoeken we voor de langere termijn of ondertunneling van het kruispunt in Doorn met hulp van Europese middelen mogelijk is en wat de effecten zijn voor de leefbaarheid van Doorn;
 - Blijven wij bij de provincie pleiten voor een fietstunnel (ipv een bypass) bij de rotonde Donderberg;
 - Gaan wij met de provincie en ProRail werken aan de toegezegde mitigerende maatregelen voor Maarsbergen.

- Alle fietspaden het hele jaar veilig en begaanbaar houden (sneeuw- en bladvrij en “slim” en / of goed verlicht);
- Elektrisch vervoer bevorderen vanuit de regiefunctie van de gemeente;
- Een lagere maximumsnelheid op N-wegen overwegen waar nodig.

Het college doet het noodzakelijke onderzoek en voorwerk om hier bij de door-ontwikkeling van het GVVP in 2019 over te kunnen spreken en besluiten.

Openbare ruimte

Wij verwachten dat de kwaliteit van de openbare ruimte verder kan worden verbeterd door de verantwoordelijkheid nog meer te delen met inwoners en door de koppeling van het gemeentelijke onderhoud aan projecten voor arbeidsparticipatie. De bedragen die we tot en met dit jaar hebben begroot voor succesvolle experimenten op dit terrein, nemen we op in de reguliere contractering.

Co-productie in de openbare ruimte gaat omhoog door meer onderhoudscontracten (er zijn er al 200) in buurten af te sluiten. De drempel voor het aanvragen en afsluiten van dergelijke contracten moet worden verlaagd.

Concrete uitgangspunten voor de komende jaren zijn:

1. Het benutten van de openbare ruimte om de biodiversiteit en de sociale cohesie te vergroten, bijvoorbeeld door buurtmoestuinen en natuurspeelplaatsen te faciliteren.
2. Vergroening van de openbare ruimte (bijvoorbeeld door verharde parkeerplaatsen om te zetten in onverhard).
3. Het aantal verpauperde panden terugdringen.
4. In 2020 evalueren we de Bomenverordening (vastgesteld juli 2013).

Gezonde financiën en visie op vastgoed

Voor gezonde financiën moeten structurele uitgaven in evenwicht zijn met structurele inkomsten. Het betekent ook dat de omvang van onze gemeentelijke schulden in lijn zijn met de VNG normen.

Schuldenreductie

Volgens de begroting 2018 is onze schuld €127 miljoen (conform de definitie van de 'netto schuldquote gecorrigeerd') eind 2018 en daarmee hoger dan de VNG norm. Dankzij de niet begrote overname van het golfterrein zal de schuld eind 2018 met € 2 mio extra stijgen tot €129 mio. We spreken af dat in de komende collegeperiode deze schuld wordt gereduceerd met €8 miljoen waardoor de netto schuld uitkomt op € 121 miljoen (stand Jaarrekening 2022). Om de schuld te reduceren zullen de volgende 'knoppen' worden gehanteerd (de opgenomen bedragen zijn de richtinggevende verdeling over de jaren 2019-2022, de verdeling per jaar kan afwijken):

- bezit verkopen (€2 miljoen);
- minder investeren dan gepland (€4,8 miljoen);
- 'overschot creëren' voor aflossen (1,2 miljoen).

De Raad zal separaat, samen met inwoners, bepalen welke investeringen worden vertraagd. De effecten van de reeds besloten wijziging in de riool investeringen kunnen worden meegenomen bij de schuldenreductie in de komende collegeperiode. Daarnaast onderzoeken we in welke mate en situaties we gebruik kunnen maken van alternatieve/derden financiering voor maatschappelijke investeringen zonder dat de exploitatiekosten hierdoor stijgen t.o.v. financiering via de gebruikelijke financieringswijze.

Risicobeheersing

We gaan:

- Spelregels ontwikkelen met betrekking tot garantstellingen (inclusief criteria);
- Voor gemeenschappelijke regelingen een maximaal eigen vermogen vaststellen.

Inkomsten

De OZB neemt jaarlijks maximaal toe met inflatie (HICP). Het streven is om het totaal van de woonlasten te laten dalen. Hiervoor gaan we kijken of we de kosten voor riool en afval kunnen verlagen.

Indien de uitkering uit het gemeentefonds (niet geormerkte of gelabelde) meevallers (ten opzichte van de maartcirculaire 2018) geeft dan worden deze als volgt verdeeld:

- Intensiveren Duurzaamheid beleid: 50%
- Woonlastenverlichting: 20%
- Overige extra uitgaven: 30%

Deze verdeelsleutel geldt tot jaarlijkse maximale meevallers uit het gemeentefonds van €2 miljoen. We hanteren deze stelregel bij de meerjarenbegroting 2019-2022, zodat we een lijn uitzetten ter voorkoming van grote fluctuaties. Bij tegenvallers geldt dezelfde verdeelsleutel.

Uitgaven

In aanvulling op de financiële verordening worden 'Spelregels budgetdiscipline' vastgesteld. Het college doet een voorstel aan de raad. Daarnaast gelden de volgende afspraken:

- Voor de college periode worden de uitgaven aan de organisatie (de zogenaamde Apparatuur- en Overheadkosten) bevroren met uitzondering van kostenstijgingen a.g.v. CAO afspraken en inflatie die door het Rijk worden gecompenseerd. Pas nadat uit een gedegen analyse en benchmarking (zoals de VNG Vensters voor Bedrijfsvoering) blijkt dat het budget voor onze organisatie onvoldoende is kan er sprake zijn van budgetstijging;
- Vooruitlopend op eventuele extra 'geormerkte gelden' van het Rijk voor Duurzaamheid, Jeugdzorg en de WMO verhogen we deze budgetten voor de jaren 2018-2020 als volgt:

	2018	2019	2020	2021	2022
Duurzaamheid	€430.000	€650.000	€650.000	€650.000	€650.000
Jeugdzorg	-	€500.000	€400.000	€250.000	-
WMO	-	€500.000	€600.000	€750.000	€1.000.000

- Mochten er extra 'geormerkte gelden' van het Rijk komen dan worden bovenstaande extra Jeugdzorg en WMO budgetten hierop in mindering gebracht;

- We gaan voortvarend vastgoed verkopen. De voorgestelde verhoging van het Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP) voor het gemeentelijk vastgoed wordt nader onderzocht en heroverwogen bij de kadernota 2019-2022 binnen de totale begroting, m.u.v. de Duurzaamheidsinvesteringen van €430.000 voor 2018 (zie tabel hierboven);
- Voor overige 'college besluiten'² (m.n. RID kostenstijging) en overige wensen zal dekking moeten worden gevonden conform de financiële verordening en geldende budgetregels dan wel uit eventuele 'meevallers' uit het gemeentefonds als onderdeel van de 'Overige extra uitgaven'.

² Zie RIB Herijkte financiële situatie en beantwoording motie Organisatiekosten